

CLAIRE MORELON, *Streetscapes of War and Revolution. Prague, 1914–1920*, Cambridge: Cambridge University Press, 2024, 320 s.

Claire Morelon, přednášející moderních evropských dějin na Manchesterské univerzitě, si pro svůj nejnovější výzkum přechodů od impéria k národním státům vybrala příklad Prahy. V případové studii, která vychází z dějin „zdola“, přehodnocuje souvislost mezi první světovou válkou a novým světovým řádem po roce 1918. Prahu považuje za ideální místo: do první světové války vstupovala jako třetí město habsburské říše, ale v roce 1918 se stala hlavním městem zcela nového národního státu – Československa. Autorka zkoumá, jak tato proměna vypadala, zněla a působila na úrovni ulice. Na základě důkladného archivního výzkumu pečlivě rekonstruuje smyslovou strukturu města, od plakátů vylepených na zdech přes výlohy obchodů, odznaky, které nosili kolemjdoucí, až po davy lidí shromážděných na protest či oslavu. Výsledkem je jak atmosférický popis života uprostřed války a změny režimu, tak i nová interpretace císařského kolapsu zdola, v níž je prožitek na habsburské domácí frontě zásadní pro pochopení světového řádu po Versailles, který následoval.

MARTA FILIPOVÁ, *Czechoslovakia at the World's Fairs. Behind the Façade, Budapest – Vienna – New York: Central European University Press, 2024, 302 s.*

Meziválečné Československo se jako nový stát snažilo o nezaměnitelnou a výraznou mezinárodní značku. A ideální příležitost k tomu nabízela účast na světových výstavách. Marta Filipová z Centra pro moderní umění a teorii při Masarykově univerzitě v Brně ve své knize přitom nepředkládá pouhý přehled československé účasti na největších mezinárodních výstavních akcích. Nahlíží v ní za uhlazenou fasádu modernistických pavilonů, zkoumá průniky architektury, umění a designu s obchodními zájmy, státními agendami, individuálním působením a veřejností a nabízí komplexní pohled na produkci a recepci národních expozičních, včetně bohatého obrazového materiálu. Design, obsah a kontext československých expozičních prostředkovával idealizovaný narativ československého státu a národa. Jako československé byly představeny těžká technika, moderní umění, turistické destinace nebo jídlo a pití, zatímco mnohé aspekty společenského života – zejména ženy nebo etnické menšiny – byly zastoupeny velmi málo nebo úplně chyběly. Autorka argumentuje, že předměty a myšlenky, které organizátoři pavilonu vystavovali, legitimizovaly a potvrdzovaly existenci nového státu nejen prostřednictvím začleňování, ale